

DIRK VISSER & SIEUWKE HOVINGA

door **EELKE VISSER**
eelke8.ev@gmail.com

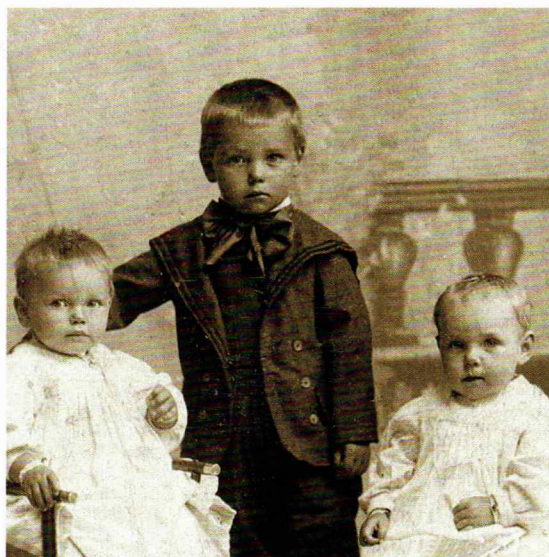
DE JONGE JAREN VAN DURK & SJO

Eelke Visser stuurde het verhaal over de jonge jaren van zijn ouders: **Dirk (Durk) Visser** (1903-1952) en **Sieuwke (Sjo) Hovinga** (1903-1980). Oorspronkelijk schreef hij de tekst voor zijn kinderen. Om het voor een breder publiek toegankelijk te maken, is zijn verhaal door redacteur **Theo Delfstra** (theodelfstra@outlook.com) ingekort en bewerkt.

SCHIPPERSDOCHTER

Mijn moeder Sieuwke was de dochter van een binnenvaartschipper. Ze kwam ter wereld op 6 december 1903 op een skûtsje in Dokkum, kort daarna gevolgd door haar tweelingzus, mijn tante **Tryn**. Het gezin bestond verder uit een drie jaar oudere broer **Jan** en later kregen ze nog een zusje dat **Jantje** genoemd werd.

Mijn moeder had een heel lieve vader. Ja, pake **Andries** en zijn oudste dochter Sieuwke, dat waren twee handen op één buik. Beppe **Romkje** was volgens mijn moeder niet zo lief. Moeder en dochter hadden veel meningsverschillen.

BRON: EELKE VISSER

SIEUWKE (R) EN TRIJNTJE HOVINGA MET HUN BROER JAN.

AAN WAL

Toen Sieuwke en Trijntje ongeveer veertien jaar oud waren, kwamen ze aan wal en gingen in het dorp Anjum wonen, vlakbij de kerk. Pake Andries verkocht zijn schip en schafte een vrachtwagen aan, waarmee hij van Anjum naar Dokkum en Leeuwarden reed. De tweeling Sieuwke en Trijntje vond het maar niets in Anjum. Ze vonden de mensen niet leuk, ook de jongens niet. Behalve één, namelijk **Lytse Durk**, de zoon van postloper **Jan Visser** en zijn vrouw **Aaltje**.

En hoe ging het verder met Dirk en Sjo? Mijn tante Tryn, die volgens mijn moeder veel spontaner was dan zij, kreeg toen ze 16 jaar was een beetje verkering met **Lytse Durk**. Mijn moeder was ook verliefd op **Lytse Durk**, maar durfde dat niet aan haar tweelingzus te vertellen.

RECHTS HET HUIS VAN DE HOVINGA'S

ONGELUK

Op een donkere avond in de maand februari 1921 liep tante Tryn over het *Stenen Pad* de terp af naar beneden naar haar huis. De lantaarnpaal bij de vaart was kapot. In plaats van links af te slaan naar huis, liep zij rechtdoor het water in. Wie haar uit het water gehaald heeft weet ik niet, maar zij werd levend naar huis gebracht. Thuis moest zij van de dokter naar bed. Daar op haar bed zei ze tegen de dokter en haar ouders dat ze ging sterven. 'Nee,' zei de dokter, 'je bent gered.' 'Ja,' antwoordde ze, 'maar in het water heb ik Jezus ontmoet. Hij zei tegen mij dat ik nog afscheid van jullie mocht nemen. Maar straks ben ik dood en bij Jezus in de hemel. Dat is goed.' Diezelfde nacht stierf zij in alle rust en vrede. Ze is maar 17 jaar en 3 maanden geworden.

Mijn moeder zei later tegen mij dat haar tweelingzus ongesteld was geweest en van onderen verdrongen was. Of dat waar is en ook of dat kan, dat weet ik niet. Ik vertel nu, wat mijn moeder mij verteld heeft.

De begrafenis van tante Tryn was heel indrukwekkend. Veel mensen waren aanwezig. Ook **Lytse Durk**, met wie tante Tryn een beetje verkering had. Op de begrafenis verloor mijn moeder Sjo haar zakdoekje. **Lytse Durk** zag dat. Hij pakte dat zakdoekje op en bracht het later naar de tweelingzus van zijn overleden vriendinnetje. Zo is het begonnen.

BRON: EELKE VISSER

TRIJNTJE HOVINGA

PAKE ANDRIES HOVINGA MET ZIJN VRACHTWAGEN

Omdat het raam een beetje hoog zat, klom Durk op een kippenhok om beter door het raam te kunnen zien waar het verliefde stelletje mee bezig was. 'Maar, o schrik,' vertelde mijn moeder dan, 'zakte hij niet door het dak van dat kippenhok heen?' Een luid kabaal van al die wakker geschrokken kakelende kippen was het gevolg. Of de mensen ook te weten zijn gekomen dat het Lytse Durk was, die door het dak van dat kippenhok zakte, dat weet ik niet. Dat heeft mem mij niet verteld.

HARD LEREN

Het meisje Sieuwke Hovinga was ook een beetje eigenwijs. Ze zei tegen haar vriend: 'Lieve Durk, ik houd veel van jou, maar ik wil niet met een boerenarbeider trouwen.' Om die reden heeft Dirk een toelatingsexamen voor de kweekschool in Dokkum gedaan. Op alle vakken haalde hij een dikke onvoldoende. Behalve op bijbelse en kerkgeschiedenis. Omdat hij op die vakken een 8 of zelfs hoger had, werd hij toegelaten tot klas één van de christelijke kweekschool in Dokkum. Hij kwam in de klas bij allemaal jongens die in het bezit waren van het MULO-diploma.

Durk moest heel hard leren. Elke zaterdagavond, wanneer hij bij zijn meisje Sieuwke was, dan overhoorde zij hem. Door heel hard leren heeft hij na vier jaar zijn diploma voor onderwijzer gehaald. Mijn moeder vertelde ook dat haar vader zijn aanstaande schoonzoon stiekem financieel geholpen heeft tijdens de studie. Ja, vader Andries zag het wel zitten dat zijn dochter met Lytse Durk ging trouwen. Durk kon heel goed met z'n toekomstige schoonvader opschieten.

VERKERING MET DE ANDERE ZUS

Toen Sieuwke een beetje begon te vrijen met Lytse Durk, vond pake Andries dat goed. Maar beppe Romkje vond Lytse Durk eigenlijk 'te min' voor haar oudste dochter. De zaak van de Hovinga's met één vrachtwagen was namelijk uitgegroeid tot een klein transportbedrijf en Durk was maar knecht op een boerderij. Durk wilde net zoals alle andere jongens van het dorp ook tot diep in de nacht bij zijn vriendin zijn. Maar dat mocht niet van pake Andries. Durk en Sjo moesten op de zaterdagavond op tijd afscheid van elkaar nemen. Hiermee werd Durk door zijn kameraden dan geplaagd: 'Verkering uit?'

STRÚNJEIEN

Vroeg thuis komen, dat kon ook niet. Nee, Lytse Durk ging laat op de avond, als hij bij Sjo vandaan kwam, met andere jongens te 'strúnjeien'. Een 'struner' is een gluurder. Vroeger was het een vaker voorkomend verschijnsel dat vrijgezelle jongens stiekem vrijende paartjes gingen begluren, zonder dat die geliefden dat in de gaten hadden. Lytse Durk ging een keer laat op de avond, nadat hij bij Sieuwke was geweest, met een stel jongens mee strunen.

WERKLOOS

Na zijn slagen was Dirk Visser uit Anjum plotseling meester, maar kreeg hij nergens een baan. Was er ergens in het land een vacature, dan waren er zoveel sollicitanten.

Na een jaar werd in het dorp Anjum een onderwijzer gevraagd. Van alle sollicitanten was Dirk Visser verreweg de beste kandidaat, zo werd mij verteld. Hij zou worden benoemd. Maar plotseling solliciteerde ook het neefje van hoofdonderwijzer Smit. Hij kreeg de benoeming en nam die aan. Of hij daarvan later ook spijt heeft gehad, weet ik niet, maar de familie van Dirk en Sjo heeft hem jarenlang tegengewerkt.

NAAR CANADA

Toen kwam in Anjum een meneer Van der Ark langs, die voorlichting gaf over emigreren naar Canada. Deze meneer ontving voor elke emigrant een bepaald bedrag van de emigratiedienst. Hij beloofde Dirk Visser een baan als onderwijzer in Canada. Om die reden besloten zij maar te emigreren.

Voordat ze gingen emigreren, trouwden Dirk en Sjo nog in Nederland, op 6 maart 1928. In de loods achter het huis van pake Andries werd een groot feest gegeven. Mijn moeder vertelde daar altijd met heel veel plezier over. Vrij snel na de bruiloft gingen ze op reis met de stoomboot naar Canada. Ze namen afscheid van de hele familie. Zien we elkaar ooit weer? Misschien kwamen ze wel nooit weer terug in Nederland.

Dirk en Sjo gingen met de stoomboot naar Canada. Het was een dure reis. Omdat Durk geen geld had, werd de reis helemaal betaald door Sjo, die voor vertrek het erfdeel van haar ouders opvroeg.

TROUWFOTO VAN DURK EN SJO UIT 1928

PASSENGER RECORD

Redacteur **Nykle Dijkstra** vond het *passenger record* van Dirk en Sieuwke Visser. Ze vertrokken op 21 maart 1928 vanuit de haven van Rotterdam met het schip *SS Montrose*. Via Liverpool voer men naar St. John in New Brunswick. Het reisdoel was het immigratiekantoor in Winnipeg. Gek genoeg staat Dirk vermeld als *'teacher'*, die in Canada *'farming'* wil gaan beoefenen. Volgens **Eelke Visser** het bewijs dat Van der Ark wist dat onderwijzers niet welkom waren en hen bedonderde.

EMIGREREN IS CREPEREN

De reis op de stoomboot duurde een aantal weken. Ik ben vergeten hoe lang. Beiden hebben er erg van genoten. Maar wat was hun verblijf in Canada een teleurstelling. Die hele school, waar Dirk Visser als onderwijzer aan het werk zou gaan, bestond niet. Ze waren bedonderd door die meneer Van der Ark. Nergens was werk voor vader Durk te vinden. Daar, in de binnenlanden van Canada hebben ze een aantal maanden rondgezworven. Van het ene gehucht naar het andere. Durk en Sjo hebben een tijd midden in de wildernis gewoond in een blokhut, met een aantal vrijgezelle mannen in één huis.

Sjo vertelde vaak: *'Bidden voor ons dagelijks brood, dat deed je daar echt.'* Hebben mijn ouders daar in Canada honger geleden? Dat weet ik niet. Heeft mijn moeder mij nooit verteld. Wel dat ze te eigenwijs waren om bij de diaconie aan te kloppen. Dat was een schande. Van hun laatste geld kochten ze een oude breimachine. Geld om wol te kopen hadden ze niet. Oude gebreide onderjurken van mem Sjo werden afgekluwd en van het garen werden sokken gebreid, die Durk verkocht aan vrijgezelle houthakkers, die daar in de rimboe werkten. In die tijd werd mijn moeder Sjo zwanger van haar oudste zoon. Geen vast werk, geen vast inkomen en toch een baby op komst. Medische verzorging was nergens in de buurt te bekennen. Een oude buurvrouw zou mama tijdens de bevalling bijstaan.

NOODLOT: SPAANSE GRIEP

Na een erg moeilijk eerste jaar, lag de toekomst weer open. Durk kreeg vast werk in een fabriek. En toen sloeg het noodlot toe. Vanuit Nederland kwam een brief waarin stond dat de broer van mijn moeder Sjo plotseling was overleden. Slechts 27 jaar oud. Twee weken later weer een brief. Ook haar zo geliefde vader Andries was overleden, 50 jaar oud. Beiden aan de Spaanse griep, zei mama altijd tegen ons. Maar het was niet de Spaanse griep, want die heerste vele jaren eerder hier in Nederland. Wel zijn beide mannen aan dezelfde besmettelijke ziekte overleden. Twee weken daarna overleed ook nog eens de vader van pake Andries, 75 jaar, aan deze besmettelijke ziekte! Daarna kregen ze weer een brief. Ook zus Jantje was ziek. Heel begrijpelijk dat mijn moeder Sjo in alle staten was. *'Straks is mijn hele familie dood en ik heb geen afscheid van hen kunnen nemen'*, zal ze gedacht hebben.

EEN ZON EN EEN DOLLAR

Juist in deze tijd hoorde papa over een collega-onderwijzer in Canada, die ook was opgelicht. Bij de emigratiedienst had hij zijn verhaal verteld en gratis een ticket naar Nederland gekregen, om reden dat hij gedreigd had zijn hele verhaal met de namen van alle betrokken mensen in de Nederlandse kranten te publiceren. Mijn vader Dirk is toen ook naar de immigratiedienst gegaan en heeft met hetzelfde gedreigd. Binnen een week kregen ze via de post twee gratis tickets naar Nederland toegestuurd.

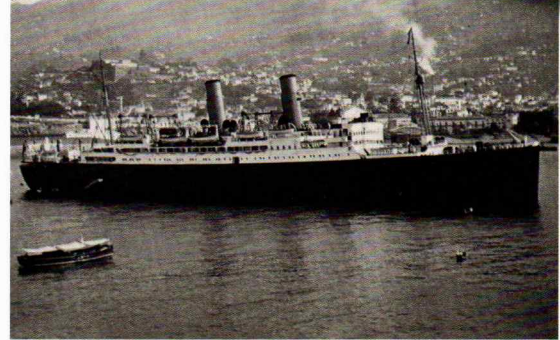
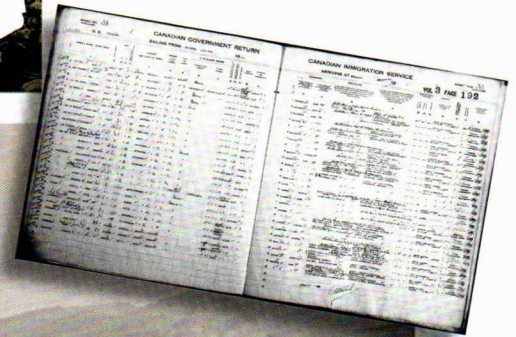
Begin 1930, na een kleine twee jaar, waren Durk en Sjo met hun zoontje terug in Nederland. Papa Dirk zei: *'Ik ben terug in Nederland in het bezit van één zoon en één dollar.'* Gelukkig kregen mijn vader en moeder eerst onderdak bij de ouders van mijn vader. Dat inwonen bij de ouders van Dirk heeft niet lang geduurd. De eerste de beste keer dat mijn vader na zijn mislukte reis naar Canada solliciteerde, kreeg hij op 1 maart 1930 een benoeming als onderwijzer aan de christelijke lagere school in Kollumerpomp.

GEMIS & SPIJT?

Maar wat miste mijn moeder Sjo haar vader erg bij thuiskomst en ook haar broer en haar opa. Gelukkig was mijn tante Jantje de ziekte te boven gekomen, anders was van haar hele familie alleen nog haar moeder over geweest. Het stuurloze transportbedrijfje van het gezin Hovinga werd overgenomen door **Klaas Visser**, die later trouwde met mijn tante Jantje. Heeft Sjo, toen ze teleurgesteld terugkwamen, ooit spijt van de reis gehad? Daar heeft mama het met mij nooit over gehad.

DURK EN SJO MET ZOONTJE JAN IN CANADA

tijd van de wereldoorlogen

DE SS MONTROSE IN FUNCHAL, OP MADEIRA - 1934

BRON: WIKIPEDIA

BRON: EELKE VISSER